
[2021-99-RE](#)

Causa 2021-99-RE

(Felisberto Da Graça c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 625-2021. Recurs d'empara

Aute del 17 de gener del 2022

BOPA núm. 11, del 26 de gener del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 16 de desembre del 2021, per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 26 de novembre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la justícia gratuïta, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que es retrotreguin les actuacions a fi que s'estimin les pretensions contingudes en el seu recurs d'apel·lació, de manera que la Sala Penal torni a valorar el recurs presentat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 22 de març del 2021 el Tribunal de Corts va rebutjar la querella presentada per la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra el Ministeri Fiscal, representat per les Sres. Carolina Bailén Vila i Núria García Val, per un presumpte delictes d'omissió del deure de perseguir delictes.

1.2. La representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 3 de maig del 2021, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va acordar, mitjançant aute, la desestimació d'aquest recurs i va condemnar l'apel·lant al

---

pagament de les despeses processals causades pel recurs.

1.3. En el marc de la reclamació dels honoraris d'advocat relatius a les querellades, el 14 de juny del 2021, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual va fixar l'import a abonar per part de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça en 1.045,00 € per cadascuna de les querellades.

1.4. La representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 26 de novembre del 2021, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar aquest recurs i va confirmar íntegrament l'aute del Tribunal de Corts.

1.5. El 16 de desembre del 2021, la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 26 de novembre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la justícia gratuïta, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent destaca que en el marc de la querella que va presentar contra les Sres. Carolina Bailén Vila i Núria García Val va obtenir el benefici de justícia gratuïta.
- Per tant, segons el seu parer, no és lògic i és contrari al dret a la justícia gratuïta condemnar la persona que n'és beneficiària, per poder seguir el procediment endegat fins al final, al pagament de les despeses processals i del pagament dels honoraris de les parts contràries.
- El fet que ella hagi perdut el procés no pot tenir cap conseqüència respecte de la condemna en costes processals i del pagament dels honoraris d'advocat de les contraparts, en la mesura en què tenir en compte el resultat desfavorable del procés equivaldria a dissuadir el justiciable que no disposa de mitjans de continuar un procediment per por d'haver de pagar les despeses processals i els honoraris de l'advocat de l'altra part.
- Així mateix, recorda que de la jurisprudència de la Sala Penal es desprèn que en cas de voler incloure els honoraris d'advocat en les despeses processals, la Sala Penal sempre ho declarava de manera expressa i específica, quan en aquest cas, no es va procedir d'aquesta manera.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que es retrotreguin les actuacions a fi que s'estimin les pretensions contingudes en el seu recurs d'apel·lació, de manera que la Sala Penal torni a valorar el recurs presentat.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal destaca que, d'acord amb el Reglament del 24 de març del 2021, el benefici de la defensa tècnica i l'assistència i la representació lletrada gratuïta no inclou l'exempció de l'abonament dels honoraris d'advocat de l'altra part en cas de condemna al seu pagament.

- Posa en relleu que aquesta situació pretén evitar la impunitat de l'exercici d'accions judicials infundades.

- Altrament, indica que des de l'1 de maig del 2021, no és necessari incloure de manera expressa i específica que la part que ha perdut el procés hagi de pagar els honoraris d'advocat de la part adversa, ja que l'article 354 del Codi de procediment civil, que regula l'abast de les despeses processals, inclou els honoraris d'advocats i de procuradors sempre que la seva intervenció sigui preceptiva.

- Per tant, la Sala Penal declara que atès que es desestima íntegrament el recurs d'apel·lació de la recurrent, l'apel·lant havia de ser condemnada al pagament de les costes processals causades en aquesta segona instància, inclosos, perquè no quedi cap dubte, els honoraris d'advocat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la Sala Penal ha vulnerat el dret a la justícia gratuïta, pel fet de confirmar la condemna de la recurrent al pagament de les despeses processals de l'apel·lació presentada per ella i que va ser desestimada, inclosos els honoraris d'advocat de les parts apel·lades.

3.5. Està establert que la persona que veu desestimades les seves pretensions davant la Justícia ha de pagar les despeses processals i els honoraris d'advocat de la part adversa.

3.6. En aquest cas, la querella presentada per la recurrent contra dues fiscals adjuntes per un presumpte delicte d'omissió del deure de perseguir delictes va ser rebutjada pel Tribunal de Corts, decisió que va ser confirmada en apel·lació per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i, posteriorment, declarada fonamentada Dret per l'aute del 14 de juliol del 2021, recaigut en la causa 2021-44-RE.

3.7. Per consegüent, el Tribunal de Corts va establir que la recurrent havia de ser condemnada a pagar els honoraris dels advocats de les querellades que ascendien en conjunt a 2.090,00 €; aquesta condemna a pagar els honoraris dels advocats de les altres parts no havia de figurar de manera expressa en el dispositiu de la resolució, ja que, a la data en què es va dictar l'aute que

---

desestimava l'apel·lació, era d'aplicació l'article 354 del Codi de procediment civil que estableix que els honoraris d'advocat estan necessàriament inclosos en les despeses processals.

3.8. L'import de 1.045,00 € correspon exactament als honoraris de la tramitació de l'apel·lació establerts a la norma 21.13 dels mínims del Col·legi d'Advocats d'Andorra.

3.9. Altrament, tant el Tribunal de Corts, com la Sala Penal, indiquen que la determinació de "*la possibilitat d'assumir el pagament o no*", atesa la situació econòmica de la recurrent, s'haurà de dirimir en fase d'execució.

3.10. Per tant, la Sala Penal ha pres en compte el conjunt dels elements de la causa per resoldre l'aute impugnat, el qual no vulnera el dret a una justícia gratuïta.

3.11. Per tots aquests motius, aquest recurs d'empara ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2021-99-RE interposat per la representació processal de la Sra. Paula Cristina Felisberto Da Graça contra l'aute del 26 de novembre del 2021, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 17 de gener del 2022.

Josep-D. Guàrdia Canela
President   Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat